

Szerkesztőség:

Petőfi-utca 1. szám II. emelet
Börmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Petöfi-utca 1. sz. (Ungerleider Albert könyvnyomdájában.)
Hirdetések díjazásá szerint.
Egyes szám 5 kr., ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepnapok után is.

Előfizetési árak:

Table with subscription rates: Helyben hához hordva. Egész évre 12 frt, Fél évre 6 frt, Negyed évre 3 frt, Egy óra 1 frt. Vidékre postán küldve: Egész évre 14 frt - kr., Fél évre 7 frt - kr., Negyed évre 3 frt 50 kr., Egy óra 1 frt 20 kr. Hirdetések helyben ástendők. Százalékot nem adunk.

A bécsi nagy napok.

(Saját levelek a kől.)

Bécs, szept. 30.

A talakodó, piszkító legyeket kiűzők már a teremből, háborúkat nélkül asztalhoz ülhetnek az uraságok, nem kell félniük, hogy az utálatos rovarok vétes hódolatok jelével észrevétlenül, alkalmatlan pillanatban rájuk szállnak. A nyomorult fajtából, mely az ósnémetség kettős álarca alatt bűnös, ha zaaruló álarczos játékok, a német hüségnek éppen ellentétét őrzi, a tervezett utcagyerkezői kedvtelésekhez való viselkedésüket felcserélni akarták, alaposan kikérgették. Ferencz József császár és király ő felsége úgy fogadja s ünnepi császári és királyi vendégét, szövetségét és kebelbarátját, a mint ő akarja. Es a legelőkelőbb pompa oly vakító fényre fogja a császárvárost betölteni, mely kisugárzik az egész művelt világba, minden országnak népének hirdetésén, hogy mily bensős és igaz a barátság Habsburg és Hohenzollern között, a szövetség a két nagy testvérhatalom között.

Dicsőségese uralkodónk ezen ünnepélyes találkozás alkalmából a császárként itt először megjelenő II. Vilmosmal természetesen körül lesz véve házának összes tereitől, az egész udvartartástól és egy a monarchia, mint az osztrák és a magyar állam legmagasabb méltóságaitól. A ki és a mi itt az ifjú császár sasszemei elé kerül, és a ki azon igényrel járul eléje, hogy általa figyelembe véssék, az csak osztrák, vagy magyar, vagy osztrák-magyar lehet; itt sem németeskedés, sem szlavómánia nem fog szerepet játszhatni.

Kedvetben úgy hirdett, hogy Milán király is Bécsbe jönének, hogy a császárnapotak fényes jelenlétükkel emeljék és rokonszenves személyiségük által a császártalálkozásnak eminenter világbekei jellegét erősítsék. A mint látszik, most e tervtől eltértek, jölehet még mindig lehetséges, hogy legalább Milán király, ha nem is Bécsben, de a stíriai vadászatonál találkozni fog a két császárral s együtt lesz velük. Különbönbármint határozatlan az említett királyi

látogatásokra vonatkozólag, Szerbia és Románia szövetsége állandóan biztosítja van a cenzuralhatalmak békéligazja számára. A mi Szerbiát illeti, alig szükséges többé bizonyítani, hogy a mig Milán király üli a trónt, — és hogy ez élte fogytáig úgy legyen, az Ausztria-Magyarországnak soha el nem mulasztandó gondja, — addig Szerbia politikailag monarchiánkhöz simul; de Románia is, hol a király a kormánygyeplőt nem tartja oly erősen és a vezető államférfiak nagyobb személyes befolyást gyakorolnak az államügyek menetére, politikailag jó irántunk és különösen C a r p, Románia magas politikájának jelenlegi vezetője ismételtelen bizonyította, hogy politikai barátságunknak értékét érdeme szerint tudja méltányolni; politikai tekintetben éppoly kevésbé lehet paaszunk a Carp-kabinetre, mint volt annak idején a Brattiano ur kabinetjére. Remélhetőleg nem sokára itt lesz az idő, mikor az Ausztria-Magyarország és Románia közötti boldoguldan vámháborúnak vége vettetik. Addig azonban jöjjön a fényes császári találkozó!

Csáky Albin gróf az új vallás- és közoktatásiügyi miniszter körlevelében értesítette a vármegyeyeket miniszterrel való kinevezetéséről.

A bán utja Zagoriába. Az "Agrar-Zeitung" a következőket írja: Az a tiznapra terjedt utZagoriába, a melyre Khuen-Héderváry gróf horvát bán elindult, méltán tekinthető belügyi politikának egyik legrendesebb mozzanatának. Ez az utazás önkéntelenül felkelti annak emléket, hogy ugyancsak a zagorai vidék még néhány évvel ezelőtt a Starosevics-híveknek legerősebb vára volt és úgy szótlan ott tizték ki ama lözönás zászlaját legelőször, a mely 1883-ban Horvátország több vidékén annyira szomorú következményeket idézett elő. Azóta a viszonyok lényegesen megváltoztak — s bátran kimondható, jobbra fordultak. Első sorban az az óta kitépített zagorai vasut teremtett összehasonlíthatatlanul kedvezőbb viszonyokat, egy a termelőket, mint a fogyasztók javára s a melynek áldásos hatása napról-napra fokozottan jelentkezik. Másod sorban kétségtelenül a közigazgatási reform az, a melynek előnyei a még nem reg felette elégedetlen lakosságot teljesen meggyőződésre terelte. Hogy e kedvező fordulat előidézésében az oroszlanrész R u b i d o z i e h y Badoslavot, Varasá

megyé főispánját illeti meg, azt e helyen hálásan említtük fel A bán utja egyik rokonszenves érintkezést fog teremteni az ország kormányának főnöke és Zagoria lakossága között, a mely utóbbi joggal remélheti, hogy a Khuen-Héderváry gróf bán által szerzett tapasztalatok, anyagi és szellemi viszonyainak kedvezőbbre alakítása terén további haladást fognak eredményezni.

Draskovich Iván gróf, a horvát mérsékelt ellenzék vezére, Zagorába érkezett s ott pártliverrel tanácskozott. L e m o n d á s á t, visszavonulását a politikai pályáról elhalasztotta a tartománygyűlés összejöttéig.

A próságok.

A függetlenségi párt egyik vidéki közlönye és a kormánypárt egyik vidéki közlönye közt kedélyes és szellemes szaváltás folyik már hosszabb idő óta. Azt a fő kérdést eddig már tisztázták, hogy ki a kutya, ki a peceér. A kutya természetesen a kormánypárti közlöny, a peceér pedig a függetlenségi lap vasárnapi tárczairója. Ugyan ez a peceér valamikor ugyanazt a függetlenségi lapot, melynek most tárczairója, ugyancsak lekutya. De hát a peceérnek az a mestersége, hogy sorba fogja, akárki kutya.

Forgalja elméjében egy hétig, a mit írni fog, s még sem tudja úgy megírni, hogy rá ne ismerjenek a lólábról, t. i. a polgári takarékpénztárról. Ismerlek szép maszk!

Volt egyszer egy, vagyis hogy lett volna egyszer egy igen érdekes párba: a függetlenségi párt egyik vidéki közlönyének szerkesztője s ama bizonyos szellemes tárczairó között. A rendőrség Argus szemei elől menekülőndök, kimentek egy neves függetlenségi pártfogó (kérem ez nem személyeskedés) tanjájára. Az egyik szem — isten nyugasztalja a derék árfit — véletlenségből vagy jóakaratu maliciából, ezt ki tudná, — olyan pisztolyokat vitt ki, a melyeket semmiféle hatalom sem birt elstíni, s ezt még a kiállás előtt konstalták. Minthogy órákba került volna a városba új pisztolyokért küldeni, rövid kapacitálás után a tárczairó meglágyult, hocsánatot kért, s a párba, melyen a város hekegő mulatott, — elmaradt. Ez volt a jeles tollu férfinak utolsó

nevezetesebb szereplése. Attól fogva megszűnt hatalm, nem félték többé a pisztolyaitól.

De ki hitte volna, hogy még oda fog írni, a hová most ir. Zzák megleli.

Szegény Katona József! A miatt, hogy "Bank bán" szombati előadására nem télt meg a színház, addig egyik helybeli lap új receptuariususa, hogy a Katona tragédiája "altatóporos." Akkor hát félre minden komolyabb drámával, s nevezetesen Shakespeare-el is.

Egyebet mondunk mi ez alkalomból. Másutt az ilyen előadásokon a fiatsálg tölti meg a színházat. Aradon is volna fiatsálg, de ezt jobban érdeklí "Francillon" és a fiatal színésznők jutalomjátékai, a mikor küldöttségileg dobnak kezorukst.

A königrázi csatáról.

(Frigyés császár 1866-iki Naplójából.)

Frigyés császár 1866-iki naplójából a "Kieler Zeitung" közli a königrázi csatáról szóló részt, a mely kimerítően vizsgálja az akkori trónörökös részvételét a csatában. — A trónörökös erről így ír:

Ejzel sokat esett, fél kilenckor reggel a gárdahadtest zöméhez csatlakoztam s azal szakad esőben rendkívül nehéz menet végzetem a meredek Elbeparton s a mögötte fekvő hegyen. A teneketlen utak szörnyen feltartóztatták minden fegyverem előrenyomulását s rendkívül megnehezítették azt. En nem nagyon gondoltam nagyobb vállalat lehetőségére, mert nem hittem, hogy az osztrákok háttal az Elbának támaszkodva csatát fogadjanak el. Messze talvolban egyes agyalóvövek hallatazottak. Végre elörtük a legmagasabb pontot: ekkor világsá lett előltünk, hogy horgalantékeny agyunharz folyik, mert nagyon világosan meg lehetett különböztetni az egyes agyalóvökeket s az ellenséges ütegek állását a miénktől. A siklon a nedves talajba borzasztó nehéz volt a menetelés.

Horenoves falu magaslatán félóránnyira előltünk egy óriási magános fa állott. Ezt tűzte ki a hadtest fő iránypontjául, mert úgy látszott, hogy itt egy ellenséges tüzerűteget felállítva, mely hatással működött. Egy ideig ugyan szünetelt ott a tüzelés, de csakhamar újra megújult s úgy látszott, hogy tért is foglal. Lassan közeledett a gárda hadtest zöm; nevezetesen a második gárda hadosztály, mert mindnyájan egy uton jöttek, a helyett hogy több hadosztalpon vonulva időt s tért takarítottak volna

meg. Lassan, de határozottan tért foglalnyomult előre az előőr. mig jobb színyunk az agyutizs hatrálói látszott. Egy ízben az ellenséges üteg a nagy fát tűzelte, de aztán elnémult. Az ellenségek éreztek kellett, hogy oldalában feladomak. Mihelyt a sikka értem, felismertem vadatomat, hogy az ellenséges jobbszárnyat kell vetnem magam. Ezt kiáltottam az egyes hadosztalpok felé s azok előttem elvonultak, a sarokból kihangzó rövid válaszok mutatták, hogy megértettek. Martina tábornoknak most déli egy órák a hatodik hadtest egy részével az ellenséges jobbszárnyat hátban kellett megtámadni. Borzasztó volt a talaj, mely gyors mozgásunkat gátolta s a lovak patkói oda ragadtak a sárba. Sehoh sem kinálkozott egy kedvező pont a tér átlóktérsére s a nedves esős levegő a távolásra nézve megcsalt minket úgy, hogy a nagy fához még alig látszotunk közelebb jutni. Sebesséteket vitték el mellettünk, halottak feküdtek szerte szét s jobbra több falu lángban állott. Az agyun-tüz oda át még folyton tartott, többször körülféltünk az első hadtest után, a melynek bár 2 és fél mérföldnyit át megtételével 2 órák kellett megérkezni a harczerre. Burg órnagy találkozott velük, de azt a kínos jelentést hozta, hogy H a r t m a n n tábornok a lovas hadosztályal az első hadtest mögött all s a hadosztalpok miatt nem tud mozdulni. Végre feltűntek a gyaloghadosztalpok s ezzel szereg egytűt a vil.

Steinmetz tábornok, kit az ötödik hadtestben tartalékban hagytott azt s parancsot kapta, hogy közvetlenül a hatodik hadtesthez csatlakozzék. Találkoztam gyalog s lovas hadosztalpaival. Előnk hurrah kiáltásokkal üdvözöltek, a mint a nap komolyságára figyelmesleteket öket tudtokra adtam, hogy a király jelen van s maga vezényli a sereget. Mihelyt megláttuk a hatalmas agyutizs, B l u m e n t h a l tábornok rögtön mondta nekem: E z a d o n t ö c s a t a s ez minden negyed órával jobban s jobban valónak bizonyult. Seregem fellépele az ellenséges jobb szárnyat hátrálásra bírta s alkalmat nyújtott az első hadtestnek a támadásra. Mióta a csatáról léptem mind ugyan előnyomulásban voltak, minékutána nemokára hirt jött, hogy kevesebb megérkeztünk előtt már ki volt adva a visszavonulásra s parancs, mert az első sereg csatája örökig nem tudott elődni. A mint végre elértek a híres fát, új halmok takarták el előltünk a kiáltást, az előltünk dúló csatáról. Mi éppen az Erzsébet királynéval ezred két zászlója közöleben voltunk, a midőn a szétugrasztott osztrák lovaság tartott felénk. Egy szakaszuk egyenkint lötte le a lovasokat úgy, hogy a lovak gazdátlanul száguldoztak. A gárda-huszárok a kik ezt messziről látták, e lovak után vágattak s szakmányul ejték azokat. Nemokára nagyobb számu lovaság jött felénk Fehér koponyúkról nemkismérhetők meg,

"Az ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Október 2.)

Batthyány Lajos gróf özvegye. †

A honleányok ideális alakja, kiröl egykor Petöfi is oly lelkesülten delolt: B a t t h y á n y Lajosné grófnő vasárnap virradóra meghalt. E hir részvétet fog kelteni mindenütt, a hol hazafias magyarok hallják, s mindenütt, a hol tudják, ki volt Batthyány Lajosné, s hogy mennyit és mily nemesen szenvedett.

Neve és sorsa összefügg hazánk lélszázad előtti történelmi fejlődésével. Az arisztokrácia azon nő tagjai sorába tartozott, kik először azafelőt meg a költőt, ki a harmincos évek végén azt írta az "uri hölgy": "höz: „nincsen házad, nincs nemzedet", s a férj oldalán, ki az első felelős kormány élén, életével áldozott a kötelességeinek: nemes és magasatos mintaképe volt a hazafias magyar főrangú nőnek.

De még magasatosabb, a nő s a magyar nő iránti nemes hódolatot még inkább kiérdemelte azzal, a mint özvegyesége szenvedéseit viselte. Nagy megpróbáltatásai után alakja az első köztartozott, kiket körülvett a nemzet figyelmé, részvéte, szeretete. S ő, a nemzet legnehezebb megpróbáltatása idején, fájdalomát úgy szenvedte, hogy ezen a magasatos példán hazájához a miatta viselt szenvedések daczára is nem szűnő bével ragaszkodni, s az igazság végleges diadalában hinni s remélni tanulhatott minden magyar, s kivált minden magyar nő.

S ha a nemzedék, mely most éli férfi korát, országserete oly érzelmet szivott magába az anyatejével, oly lelkesület sajátított el a gyermekszobájában, s oly meggyőződést merítke lépett ki az élet pályájára, hogy a

magyar hazához való ragaszkodás egyetemes uralma általánosabb lett s földön mint valaha volt: abban nagy érdeme van e nőnek, kit lelkesületben, szenvedéseiben, s szenvedéseit daczára erejében s hazaszeretetében, évtizedeken át vezérpélda gyanánt tekintett minden magyar nő.

Nyugodjék békével! S találkozására azzal a nemes férfival, kinek emlékét negyven éven át gyászolta, vigye meg annak a rég várt vigaszt, hogy nem éltek, nem halak hiába: a magyar haza áll, él, erősebb mint valaha, s áldja emléküket.

Batthyány Lajos gróf özvegye szül. Zichy Antónia grófnő 1816. július 14-ikén született. Atyja Zichy Károly gróf, Vasmegegye egykori főispáni helytartója volt, anyja pedig szül. Batthyány Antónia grófnő. A nemes hölgy unokája volt a dusztagdag Batthyány János grófnak, a kit magyar Krónásnak neveztek s rokona volt egyszerű mind férjének is. A boldogult ugyanis anyja után harmadikbéli rokonságban állott férjével, Batthyány Lajosnal, Nővérelvel, Karolinával együtt, ki Károlyi György grórhoz ment nőül, éveken át versenyzett a nemes tettekben s Magyarországon egykor állandóan együtt emlegették a testvér pár nevét, mint a jótékonyas valóságos nemstít 1834. december 3-án Zichy Antónia grófnő nőül ment Magyarországra leendő miniszterelnökéhez, Batthyány Lajos grórhoz. Férjét határtalanul szerette. Búsizke volt annak észleltetéseire s még inkább jellemére, búsizke a szerepre, melyet a fiatal magánhatóság meg teljesben betöltendő volt. Köztudomás szerint Batthyány nem igen tudott jól magyarul és időben; legálabb annyira nem, hogy nyilvános szónokul fellépessen. A grófné a szó szoros értelmében magyar érzelmi volt; magyar házat vitt, magyar társalgást és kört gyűjtött maga köré, úgy, hogy férjének bő alkalmat nyílt a politikai életben való szereplés gyakorlására. Az ő s szintoly lelkes és eszes nővére, Károlyi György grófné, szalonjaik gyújtatásá lettek a szabadelvű s nemzeties érzelmi politikai társaságok. S kiváltkép az 1839-40-iki pozsonyi országgyűlésen ők ketten tettek legtöbbet a fő-

rendi ellenzék megalakulására, melynek feje és vezére Batthyány Lajos volt, de tulajdonképeni teremője és összetartója főleg a két lelkes hölgy, kiktől a haza, szabadság s az eszmék kultuszát oly ádes volt megtanulni, a főrendiek ifjabb és őregebb nemzedékének. Szalonjaikban a bemeneti jegy: a szabadelvűség volt; a ki az ellenzékhez nem tartozott, az oda semmi viszony, vagy családi előjog utján be nem léphetett. Teasztalai körül, szófálkon, szőnyeges elfogadó-termeikben állapították meg a párttaktika sakkhuzásait, terjesztették és vitatták meg az új szabadelvű eszmák s határozottat el nem egy mecsze kiható oseklemény.

Midőn a két Batthyány: Lajos és Kázmér s velök Kossuth kezdeményezésére folytán a védegyesület létre jött s a magyar hazai ipar még akkor oly kezdetleges termékeinek pártolása és az által a hazai ipar új lendületre emelése nem puszta divat, hanem valódi korszakot, a két dusztagdag grófné az első közt tartozott, kik a fehér petyyes kék honi kelmét felölték.

Az ifjuság a két testvér grófnét fáklás zenével tisztelte meg, a védegyesület ügyében követett lelkesül eljárásuikért. Ez estét Petöfi, költészetünk csak akkoriban felhútt nagysága szépen s megható egyszerűséggel éneklé meg. "Hallottam — ugymond — őket halkán mondani, mit tettek hű leányzóval beszélnek, hogy ők a honnak hű leányzó."

Az 1848-49-iki évek roppant változásokat hoztak. Batthyányné szívében csak annyit: hogy a veszélybe sodort hazát még jobban, még több feláldozással szerette. Férje elfogatott; elhurcoltatott a hazából; vissza ismét mint fogoly, került Fülelem és remény közt teltek napok, hónapok. A harc esélyei, biztató, csüggesztő képekkel váltakoztak, Batthyánynének rettenetes napjai valának; három serdülletlen gyermekét Emma, Ilona grófnéket s a legkisebb Elemért szótva szívéhez, imádkozott a szaz sebből vérező hazáért s a nem kisebb halálveszélyben forgó férjért.

Imája nem használt. A haza ocsétt s — legihűbb fia, Batthyány Lajos gróf első tit is — a vértanuk sorát vala megnyitandó. Október 5-én váratlanul, oly hosszú előkészület után is még egészen váratlanul, jött a hálálétel híre. A grófné,

ajtóról-ajtóra járva a hatálmásoknál, elutasítva mindenütt, végre mégis megnyerte, hogy az elítélt még egy percze láthassa. Szívét a kin izzó tüze maga edzette azóllá e rettenetes perczben.

Az utolsó évél, melyet hozzá férje, kivégeztetése előtti lezártan intézett: ez az ő bizonyítványa, melylyel az égnek s a halhatatlanságnak kapujnál követelőleg állbat.

A kivégzés után ő gondoskodott az eltemetésről. Ő tudta a titkos nyughelyet a ferezcsiek zárdájában. S keblére ölelve gyermekeit, búcsút mondott a vérbe omlott hazának.

Svájcz havasai közt nem enyhülést keresett — csak menhelyt, Gyermekeit nevelte, férjét siratta s hazájáért imádkozott. Nappal csak halvány és komoly volt; a világ ne lássa, hogy oly szívet is győnkévet tehet a szenvedés. A hosszú éjszakákön virrasztott és sirt — éveken át.

A hazába 1856-ban jött vissza. A női tevékenységnek itt csak a jótékonyaságnak terve volt nyitva. Jótékonyaságai a bibliai parancsolta titok igénytelenségébe burkolva bár, oly sok helyen valának érezhetők, hogy végre is meghallatszott az a sok áldó szó, mit felidéztek. Az 1863. és 1866-diki országos inség vándargyalai között legtöbbszor s legméltóbban Batthyányné nevé emlegették.

Szívfejpő fájdalma még! egyszerű felámdt egész nagyságában, mikor 1870. jun. 9-én férje holttétést a ferezcsiek kriptájába a temetőbe vitték. Azóta nem látták köztünk, csak mint a jótékonyaság anygalát.

Az elhunyt holttétést, vizákaratához képest, Dákáról a fővárosba visíték és ott temetik el a mausoleumban. A család tagjai közül B a t t h y á n y Elemér gróf vasárnap reggel utazott el a fővárosból Dákára, hova testvérei, Batthyány Ilona grófné férjzett Benitzky Gáborné és Batthyány Emma grófné férjzett Batthyány Géza grófné is leutaztak, a holttét elszállítása, valamint a temetés iránt a szükséges intézkedéseket megtették.

Látszat és való.

(Regény öt könyvben.)

— "Aradi Közlöny" az "Aradi" németből fordította: —

D E N S E.

Második könyv.

(14-ik folytatás.)

I. — Szerezen tehát pénzt nekem, bármilyen áron. Rövid idő múlva megváltam a hypothekát legnagyobb részét addig — — Meg kell gátolni, hogy a hitellezők mondjanak fel. — egészít ki Barnauer. A gróf ur meg fogja látni, mennyire gondoskodom előnyéről. A gróf urnak van egy nagy fia, egy ilyen élőlök katonatisztnak oly ősi és híres névvel nem eshetik nehezen, hogy egy jó pártit csináljon, ha akar. — Bizonyosan, és úgy is muszáj annak lennie! De az nem megy olyan hamar, ahhoz idő kell!

— Isteneim, gróf ur, ilyesmii könnyen megtörténhetik minden nap. Ha a fiatal gróf csak részánna magát, hogy nevé egy polgárnő nevével egyesítse. — Az ügynök várakozva szakítá félbe magat, hogy először tegye próbára az öreg arisztokrata kedélyhangulatát, e célzás hatását. De minthogy a gróf hallgatott, Barnauer folytatta: A hadnagy ur nem vesztene semmit azáltal, csak azt tenné, a mi manap oly szokásos dolog. — Nem mindenütt, — mondá komoran a gróf.

— Biztosítom gróf ur, mindenütt, — kiáltott az ügynök élénken. Itt van például Kattwitz hadnagy a Mark-Brandenburg legősibb nemzetségéből. — Nem ősiabb a Reinsteinénál, — veté kösbe a gróf.

— Isten mente, hogy ilyent állítani mernék. A Reinstein család Németország legősibb nemzetségehez tartozik, a mi általános ismert dolog, és ezért kivánja minden hazafias érzelmi ember, hogy további időkre is megmaradjon régi fényében. A gróf bólintott fejével. — Es mit akart ön mondani nekem Kattwitz urról. — A fiatal Kattwitz is belátta azt, a mit az imént mondtam. Es ha a gróf ur nem élne olyan elzártan a világól, akkor belátta volna, hogy Kattwitz ur a főváros egyik legadagabb és legzebb urnójának

hogy dragonosok-e, vagy vértsek-e; én már egy zászlóaljnak középsébe akartam állani arra az esetre, ha négyzetet kell formálnunk, de gyújtó puskáink itt is pusztítólag hatottak s elhárították tőlünk a veszedelmet. Egyes gránátok közelünkbe csaptak le s meg kell adni, hogy az osztrák tüzérség kitűnően lő. Rövid negyed mértföldnyire tőlünk fektett egy magaslaton Chlum falu. Puszkátok s hurrah kiáltások hallatszottak onnan, látszott, hogy ott elkezdődött a csata. A gárda volt itt átközben s bár még nem volt jelentős, feltételezhetem, hogy a második gárda hadosztály már Mosleved körül áll. Ekkor érkezett meg az első hadtest előőrsé, állva keleti porosz gránátos ezredemből s a 41-ik keleti porosz ezredből, éppen jókor arra, hogy segítsenek Chluban a párdának. Legfőbb ideje volt. B o y e n altábornagy S a d o v á r ó l ő felségétől jött, fél mérföldet tett galopban kerülő uton, hogy engem Chlum falu megtámasztására figyelmeztessen, a melyet mint látszott mi már nem bírhattunk megszállni. B o y e n éppen jókor érkezett, hogy tanuja legyen a falu végleges eloglalásának.

Most végre megérkezett az első hadtest zomája is. Az ily időben való hosszasan menetelés s egyéb akadályok okozták, hogy a Chlum felé való irányt nem tartották meg egyenesen. Magam lovagoltam az első hadtesthez, a szárnyon levő zászlóaljnak előrenyomulást vezényeltem s a gránátok hullása közt üdvözöltem a keleti porosz csapatokat. Magasztos pillanat volt. Innen frissen hárty fődáncot mellet lovagoltam el a földszáncz át mutatva, hogy az osztrákok nagy előkészületeket tettek hadállásuk védelmére, Chlum meredek magaslatán két elhagyott porosz még folyton állott. Egy még tüzelő íteg közelében keleti porosz ezredem közepette nézetem végig a három mértföldnyi széles csatateret s megbizonyosodtam róla, hogy a győzelem a miénk s az ellenség tökéletes visszavonulban van.

Ily pillanatokat átélni kell, leírni azokat nem lehet. Forró imák szálltak az égnek, mondhatnám fohások. Az éj derülni kezdett s a nap szétszórtá sugarait a véros csataterre. A mint épen Hiller altábornagy a két hadseregének hősi halálát jelentették nekem s a fájdalom érzete hatotta meg szívünket. Hurrah kiáltásokat hallattunk. Azt tudtuk, hogy a király jön, de Frigyes Károly volt. Már messziről intettünk sapkáinkkal s csapatunk hurrah kiáltásai közt egymás karjaiba borultunk. Ily talákozásokat is át kell élni; két év előtt Duppelnél üdvözöltem őt mint győztes, ma mindkétlen győzők voltunk s csapataink kemény állása után én idéztem elő seregemmel a mai nap eldöntését. Gondolataim most némely, gyermekeimnél, anyámnál, testvéreimnél jártak. Boldogult kis Zigmundom ugy tint fel nekem, mintha halála életem nagy eseményének hírnöke lett volna; de győzelmem nem kárpótolja egy gyermek elvesztését, sőt inkább a sajnó fájdalom ily hatalmas benyomások alatt túl magának utat. De arra kellett emlékezmem, hogy nincs ideje annak, hogy érzelmeimnek engedem át magam, sőt inkább minden gondolatomat a megvert ellenségre, a kivívott győzelem kihasználására kellett fordítanom. Figyelmezettem erre hadseregemet, hogy mindenekelőtt az osztrákokat kell üldözni s Jasmandot Steinmetzhez küldtem azzal a parancsossal, hogy vegye üldözésbe az ellenséget.

A trónörökös alább aztán így ír: Borzalmas csatateret végig lovagoltam, leirhatatlan a borzasztó csonkítások, a melyeket az ember megpillant. Mégis rettenetes valami a háború s a ki a zöld asztalnál egy tollvonással előidezi azt, nem sejtí, mit mivel.

Vége sok keresés után ráakadtunk a királyra, én nem jelentem neki, hogy seregem a csatateren van s kezét csókoltam neki, mire ő megölelt. Egyideig egyikünk sem tudott szólni. A király javaslatára elrendelte, hogy a csata kőnigra t z i n e k nevezessék. Ereztem, hogy Poroszországnak nevezetes napja a mai s kértem az istent, világosítsa meg a királyt s tanácsosait, hogy a mai napnak Poroszországra s Németországra nézve üdvös következményei legyenek. Az éjtel álomként álmodtam nőmről és gyermekeimről.

ber megpillant. Mégis rettenetes valami a háború s a ki a zöld asztalnál egy tollvonással előidezi azt, nem sejtí, mit mivel.

Vége sok keresés után ráakadtunk a királyra, én nem jelentem neki, hogy seregem a csatateren van s kezét csókoltam neki, mire ő megölelt. Egyideig egyikünk sem tudott szólni. A király javaslatára elrendelte, hogy a csata kőnigra t z i n e k nevezessék. Ereztem, hogy Poroszországnak nevezetes napja a mai s kértem az istent, világosítsa meg a királyt s tanácsosait, hogy a mai napnak Poroszországra s Németországra nézve üdvös következményei legyenek. Az éjtel álomként álmodtam nőmről és gyermekeimről.

KÜLFÖLD.

— Francia vélemény Oroszországról. A Budapesti Szemle októberi füzeté egy érdekes cikkkel közöl Huszár Imre tollából. A nagy közönség nevezetesen az, hogy a francziák Oroszországgal rokonszenveznek s készek öt támogatni az európai sulyegyen felforgatásában is, Huszár ismerteti e végből Barthélemy-St. Willaire „Jude- Anglaise“ cz. művét. A tudós franczia író ebben teljes tárgyilagosan adja elő az oroszországi viszonyokat, s kimondja — a mi bizonyosan a franczia nemzet nagy részének eszméje, — hogy Oroszországnak kettéféle szerepe van, európai s ázsiai. Emitt jótékonyan hat, mert a turkomanok, özbégek, kik nála mivelételetlenebbek, örömmel tűrik, ha őket vérengző uraik körmei közül kivesszi. miután ő nem képesek érezni az orosz abszolutizmust. De európai szerepre Oroszország csak a k k o r l e s z h i v a t l a n, ha — a mi eddig nem létezik — náluk műveltebb lesz. Azért ajánlja az európai népeknek, különösen az Osztrák-magyar monarchia, Német s Angolországnak a coalitio, melyhez bizonyosan a többi államok is csatlakozni fognak. Az ismertetés következők összegzéssel végződik. Az orosz birodalom a világ legnagyobb birodalma, a legnépesebb és azok között, melyek a mi civilizációink körébe tartoznak; kiterjed Ázsia egész nyugati részére; csaknem egyedül bírja földrészünk keleti vidékeit; Közép-Ázsiában ő az ur; a Kaukaszban olyan állást foglal el, a mely egy hozzáérhetetlen erőből fenyegeti nyugatot és a keletet egyaránt; célja meghódítani Konstantinápolyt és Törökországot. Mikor ezt az örökséget, a melyhez már számos foszlányt magához ragadott, végkép átveszi, akkor vége lesz Nyugat-Európa függetlenségének, mert nem tudta magát megvédelmezni a barbárság ellen.

LEGUJABB POSTA.

— Vilmos császár levelei Natáliához. Külföldi lapok azon hírével szemben, mintha a szerb királynének kényszer alkalmazása következtében kellett volna Wiesbadent elhagynia, daczára annak, hogy a császár levélbellel legfelsőbb támogatásáról biztosította: a „Nord. Allg. Ztg.“ most szó szerint közli a császár hivatkozott két rendbeli levelét. Az első, mely június 29-éről szól, következőleg hangzik; „Sietek a szükséges tudakozódásokat megszerezni, hogy rendeleteimet megtehessem azon intézkedéseket illetőleg, melyekről felséged fenyegetve hiszi magát. Kérem legyen felséged meggyő-

zöve, hogy országaimban azon oltalomban fog részesülni, mely összegegyeztethető a népjogi kötelezettségekkel szemben férjével és kormányával.“

A császár augusztus 5-én kelt második nyilatkozatában a következők foglaltatik: „A nyert értesülések után nem támogathatom az ellentállást, melyet a király azon követeléseivel szemben, hogy a trónörökös visszatérjen hazájába, felséged kifejtendők vét. A király csapán uralkodói és atyai jogaival él. A nemzetközi jog nem engedi meg, hogy ellenszögöljek ennek; ennél fogva csak azt ajánlhatom felségednek, hogy engedje át a trónörökös a király rendelkezésére.“

— Frigyes császár naplói. Gefkő titkos tanácsost, kit azzal gyanúsítanak, hogy ő küldte meg közlés végett Frigyes császár naplóját a „Deutsche Rundschau“-nak, a hamburgi pályaudvaron szombat este 10 és negyed órákor éppen azon pillanatban, midőn Helgolandból visszatérve ideérkezett, letartóztatták és vizsgálólati fogságba helyezték. Gefkő különben maga jelentkezett.

Gefkő 1830-ban született Hamburgban; Bonnban, Göttingenben s Berlinben jogot hallgatott. 1854-ben követéggé titkár volt Párizsban, 1856-ban Hamburg ügyvivője Berlinben, 1859-ben a szabad kikötők diplomáciai képviselője ugyanott, 1868-ban hasonló minőségben Londonba jutott és 1869-ben a hamburgi szindikátus tagja lett, 1872-ben a strassburgi egyetemre nevezett ki az állami tudományok nyilvános tanárává s 1880-ban az elzászi elhárítási helytartótanács tagja lett, de egészségügyi indokok lemondott ezen állásáról s azóta visszavonultan él Hamburgban. Anonym a következő művek jelentek meg tőle: „A porosz alkotmány reformja“; „Az 1851-iki államesély s annak kihatása Európára“; „A német szövetségiállam alkotmánya“; „L'im-passe orientale.“ (1871.) Neve alatt megjelentek: „Az Alabama kérdés“ (1872.) „Az állam és egyház kölcsönös viszonya történelmi alapon tárgyalva“ (1875., angolul 1877-ben); „Az 1854-56-iki keleti háború történetéhez“ (1881.); „La question du Danub“ (1881.) „A német birodalom s a bankkérés“ (1873.) Ő dolgozta át Marten „Guide diplomatique“ és Heister „Európai nemzetközi jog“ című művét; az utóbbi főcímű műve is megjelent mint „Le droit international.“

NAPTÁR.

Október 2. Kedd. Rom. kathol. naptár: Leodegar. Prot. naptár: Leodegar. Görög-orosz naptár: (szepember 20.) Eusztáz. Nap kel 6 óra 2 perczkor, nyugszik 5 óra 36 perczkor.

— A Kőlcsey könyvtár“ kedden és szombaton délután 3-4 és pénteken délelőtt 11-12 óra közt használatba.

„Aradi Közlöny.“

Az év utolsó negyedéhez érve, bizalommal fordulunk az „Aradi Közlöny“ nagy közönségéhez. Reklámra, nagy szavakra nincs szükségünk. Politikai álláspontunktól idegenek ezek a rábizuk azokra, kiknek minden tevékenységük a nagyhangú szavakra szorítottak.

Jól tudjuk mi és méltán várja lapunk közönsége, hogy az „Aradi Közlöny“-ben Arad város, Arad és Csanád megye intelligenciájának lapját írjuk tovább. Nem kaczerkódunk a szabadelvű eszmékkel, de törhetlen erővel munkálunk a szabadelvűségért, melynek hódítása kiterjed az ország ama nagy táborára, mely olyan osztatlan tetszéssel és rokonszenvvel léleli a legmunkásabb kormány törekvéseit egy a parlamentben, mint a polgári közéletben.

Szükségtelen tehát újra jelezni, hogy politikai tekintetben jövőre is ez a programunk, melytől nem térít el sem gáncs, sem a provinciális, kicsinyes támadások szenvedélye vagy elfogultsága.

Nagy elégtételünk bírjuk folyton abban a megtisztelő támogatásban, melyben az „Aradi Közlöny“-t Arad város és a két megye notabilitásai s független értelmiségie már három év óta részesítik. Epen ezért maradjon jövőre is a jó hízlés és a kötelezően fokozott tevékenység utján, hogy az „Aradi Közlöny“ közönségének tetszését komoly becsvágyu munka közt érdemeljük ki.

Rovataink gazdsága és jólérsültsége mellett, kizárunk azokból minden szenzáció hajházatot, mely elfajultságában már a komoly napilap hitelt támadja meg.

Vezércikkünket részben ezután is kiváló budapesti publicisták írják, kik a most megindult politikai élet nevezetesebb eseményeiről első kézből fogják értesíteni az „Aradi Közlöny“-t.

Regényeink szünet nélkül fogják lapunk tárczájában a szórakoztató elemet képviselni eredeti tárczáinkkal együtt.

Közgazdasági és újdonsági rovatunk továbbra is közönségünk igényeinek legfőbb kielégítésére való tekintettel fog szerkesztetni, midőn arra törekünk, hogy Arad város, Arad és Csanád megyék közigazdasági és társadalmi ügyei a közérdek szempontjából nyerjenek mindig megoldást.

Erre a programra támaszkodva, reméljük lapunk támogatását és terjesztését az „Aradi Közlöny“ közönségétől.

Az „Aradi Közlöny“ szerkesztője.

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése szeptember végén lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap pontos szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „ARADI KÖZLÖNY“ (Megjelen mindennap) Előfizetési feltételei.

Helyben háhozjóródva:

Egy évre	12 — kr
Fél évre	6 — —
Negyed évre	3 — —
Egy órára	1 — —

Vidékre szétküldve:

Egy évre	14 fr — kr
Fél évre	7 — —
Negyed évre	3 — 50 —
Egy órára	1 — 20 —

Az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatala.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— Ö Felsőge a király nevénapja alkalmából október 4-én délelőtt 10 órákor ünneplés esteni tisztelet lesz a minoriták templomában, melyen a hatóságok és hivatalok testületileg fognak megjelenni.

— Egyetemi ifjak az aradi gyászünneplésen. A budapesti tudomány- és műegyetemi olvasókör vasárnap tartott közgyűlésében elhatározták, hogy az aradi gyászünneplésen képviselőknek fogják megugyítani. Az egyetem képviselőtársaságában János báró és Pándy István egyetemi hallgatók fognak Aradra jönni, s koszorút is hozniok. Az ünneplésen Orbán János báró beszédet is fog tartani.

— Gyászmise. XIII. Leó pápa rendelkezése a meghalt hívek lelkiüdvéért vasárnap délelőtt 10 órákor gyászmisét tartatott a minoriták aradi templomában, mely alkalommal a misét Révfalvy Manó plébános helynök végezte teljes és fényes seregdellet.

— Primicia. Bötseh Károly aradi születési szathmáregyházmegevei újonnan felszentelt áldozár, Sztambereger kővárosmeester, polgármesternek nevezték ki. Tegnap délelőtt 10 órákor mutatta be az első szent mise áldozatot az egék urának a minorita atyák templomában. Steinhberger Ferencz dr. szathmári kath. képzőhely igazgató, az újonnan felszentelt fiatal lelkész nagybátyja segédkezett, illetőleg vezette az ifju lelképártot a misénél. Megjelent továbbá Kerekes Mihály lázárí plébános Bötseh jó barátja is a primicián. A közönség a kedvezőtlen esős idő daczára egészen megtöltötte a templomot.

— „Van eszembe.“ A tavaszon egy tüzeset alkalmával a makói rendőrség felszólította a helyszínen bémészködő Sárkány Andrást, hogy segítsen az oltás körül. Andrást gazda olyanfélét mormogott reá, hogy: „Van eszembe!“ E kézségeért a belügyminiszteri határozat szerint 20 fr pénzbírságra, esetleg két napra elzárásra ítéltetett. Mafőfokulag ugyanigy jutalmazott Vadló József is „jó szív“-ének hasonló módtoni nyilvánításáért.

— A „Kőlcsey-Egyesület“ könyvtára kedden október 2-án kivételesen délelőtt 10-11 óra között áll a tisztelt közönség rendelkezésére. Az elnökség.

— Zendülés volt a napokban — mint lapunknak írják — Ohsba-Mutinok (Kraszó-Szőrénymegye). Egy román paraszt már többször a tilosba hajította esténként lovait legelésni. Epen hasonló czéllal vitte ki a faluból két gőbét, midőn az országos oszszszel találkozott. A oszsz megallozással fenyegette a parasztot, mire ez a lórlé szállván, megrámdta a csőzét. Dulakogás közben a oszsz önvédelmében a puszkatusál egy fősé vágta, hogy rögtön alétan terült el a földön. Magához térvén, segítségért kiáltott, mire egy másik társa, kit a oszsz már szintén többször feljelentett, fenyegetésök közben rohant a oszsz felé. A oszsz mezkarván ijeszteni, puszkáját, melynek kakasa roz volt, részegezte. A fegyver elsült és a másik az ivent találva oszszogyott. Erre mintegy 10-on fölkerekedve, az uraság lakát, hova a oszsz menekült, leakarták rombolni. A falusi híronak és a oszszérségnek azonban sikerült a lázongókot leoszesíteni. Nehányat elfoztak, a oszsz pedig maga jelentkezett a bíróság előtt.

— A vasúthoz vezető gyalogut építésére megtartott árlejtés eredményét a tanács jóváhagyván, az utápitési munkálatokhoz a legközelebbi napokban már hozzáfognak.

— A pálinka-regale jog a mult szeptember hóban 4015 frt 99 kr-t jövedelmzett Arad városának. Az összes jövedelem eozimen eddigéig 72482 frt 41 kr-ra rug. Az elköszözött és elárverezett italekből és bírságpénzekből körülbelül 800 frt, a buzáki pusza mellett felállított italmérsítélt jövedelméből pedig mintegy 600 frt folyt be. A mult havi bevétel a folemelt fogyasztási adó és az izraelita ünnepek jelentékenyen esőkentették.

— A radnai „Jószív“-ek szept. 29-iki jótékonyozó übaljárása még a következők adományoztak tombolatárgyakat: Erzi Iliks Radna, 2 füveg gyertyát, 1 ozutor szelenozé, 1 fogvájó tartó, 3 kis füveg tányér. Öv. Szmolinssky Józsefné Radna, 2 virág váza, kefe tartó, 1 viasz kosár. Öv. Örlósi Sándorné Radna, 1 tálcza, 4 kőzi tálcza, 2 kis kávécsésze. Öv. Manó József és neje szül. Halász Lujának 2000 frt vételárért.

— Pecicanu frjr Dán Alka eladja az aradvárosi 3306. számú tjkvbeo A+1 alatt bejegyzett 2 hold 723 ölnyi szántóföldjét, Bannek dűlőben — Szemlák-nak Nikolaának 600 fét vételárért. — Öv. Novák Istvánné szül. Ambros Katalin eladja az aradvárosi 992. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett belvárosi 2. számú ház és telket — Novák József és neje szül. Halász Lujának 2000 frt vételárért.

— Kőszönetnyilvánítás. A „Fortuna“ betegsegélyző egyesület adakoztak: Kenstein Adolf 16 frt 10 krral, Samu 10 frt, Hannold Gergely 5 frt, testvérek 4 frt 80 kr, Gruber 5 frt, Auszenberz Mór 2 frt 48 kr, Mór és Jakab 44 kr, mely nemeskeblővel János. névt nevezett urának ez uton is nyilvánítani kedves kötelességén. Az egyleti elnökség.

— Kőlcsey-Egyesületi tagdíjat fiz 1888-ra következő vidéki tagok: Foudrick (Monyász), Szekana Antal (Kis-Jenő), Maszsinik Sebő (Miklakö), Dr. Szárnyassy (Uj-Arad). Az elnökség.

— Az ellenőrzési szemlék Csanádmege területén következő idő és sorrendben tartatnak meg: M a k ó n október 17., 18., 19., 20-án. Földéak, Apátfalva, N. Máljánh és Lelére nézve okt. 21-én, M. Csanád, Beka, Pitvaros, Ambróziálya, Alberti és K. Királyhegyes nézve okt. 22-én M a k ó n. — M. Bánhegyes, T. Bánhegyes, Apáza, Dombórtos, Kunagórára nézve október 15-én, M. Kovácsháza, R. Kovácsháza, T. Kovácsháza nézve október 16-án Mező-Kovácsháza. — Battonya, Kevermes, Tornyá, Kis-Iratos, Maroz, Dombegyháza és R. Dombegyháza nézve okt. 18-án Battonyán, Mezőhegyesen okt. 19-én. — Nagylak és Sajténya nézve okt. 21-én. Palota, Kövegy és N. Királyhegyes nézve okt. 22-én Nagylakon. Az utolsóle a központi járás és Makóra nézve f. évi november 22-én Szegeden. A többi járásokra nézve pedig november 19-én Békés, Csaba és fog megtartani.

— A Holt-Márosnak a Kosuth-utcai hidtól a ségati tanyáikig terjedő szakasza kizsititását rendelt el a tanács tegnapi ülésén. A tanács elnöke, hogy a meder lefolyása akadályozva van.

— A magyar aszfaltolásaság a tanács-hoz benyújtott jelentése szerint elvállalta a Perényi utca 5., Lipót utca 4. és 5. G. számú házak előtti gyalogjárónak a háztuladonosok költségen való kieszfaltolását.

— Az aradmegeyi közkórház betegforgalmának kimutása szeptember hórl. Kórháza beteg maradt a mult hórl 76, 65, e hóban felvétetett ápolóra 85 fi, 55 nő, összesen ápolatott 161 fi, 120 nő. Ezek közül elbocsájtatott gyógyulva 65 fi, 38 nő, javulva 9 fi, 13 nő, mezbalt 9 fi, 4 nő, összesen fogyatkozás 89 fi, 61 nő, maradt ápolás alatt 72 fi, 59 nő, összesen 131, ápolási napok száma 4593.

— Ötven éves lelkészi jubileum. Kirileszku Péter kötegházai gör. kel. lelkész, a kiserjóni kerület esperese szeptember 27-én ünnepelelt 50 éves papi és 25 éves esperesi jubileumát Kiserjón, mint az esperesség székelyén. Az ünneplésre az egész kerületből érteskezettek a lelkészek és tanítók és ezeken kívül is tisztelője és barátja jelent meg az esperesnek. Délelőtt 9 órákor az esperesség legidősebb lelkészének pontifikát mellett vette kezdetét a liturgia, melynek folyamán B e z s á n József gyulai lelkész tartott az ünnepelelt 50 éves papi működését méltató emlékedett hangulatu beszédet. Déltán 2 órákor a kaszinó termében bankettra gyűltek össze a jubileus tisztelői mintegy két-százan.

— Birtokváltozások. Kubát Antal ugyis mint kiskoru Csiki Lajos árvaszékileg kirendelt magángyámja, Kubát János, Kubát Ernő, Csiki Gyula, Navratyl Gyula Kubát Teréz férj. Jónás Dánielné és végre Schausenzel Albert mint Kubát Antal engedményese és jogutóda eladják az aradvárosi 1909. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett, Pernyáva külvaros, György utcai 21. számú ház és telket — Balogh Lajosné szül. Gobis Rozáliának 600 frt vételárért — Illás Lajos és neje szül. Czuker Erzsébet eladják az aradvárosi 5251. számú tjkvbeo A+1 alatt bejegyzett Pernyáva külvaros, Demter-utcai 91. számú ház és telket — Bognár Pál és neje szül. Ficker Ernestinának 1300 frt vételárért. — Pollák Ignaczné szül. Báoz Antonia átruházta és átadja az aradvárosi 1220. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett, Sarkad külvaros, Angyal-utcai 26. számú ház és telketnek felerészét, férje Pollák Ignacsnak. — Jeney Arpad eladja az aradvárosi 768. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett belvárosi Vörösmarty utcai 1. számú ház és telketből öt illosé egy negyed részét — dr. Kresz Ottónak 2000 frt vételárért. — Pecicanu frjr Dán Alka eladja az aradvárosi 3306. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett 2 hold 723 ölnyi szántóföldjét, Bannek dűlőben — Szemlák-nak Nikolaának 600 fét vételárért. — Öv. Novák Istvánné szül. Ambros Katalin eladja az aradvárosi 992. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett belvárosi 2. számú ház és telket — Novák József és neje szül. Halász Lujának 2000 frt vételárért.

rág eserép. P a t a y Gusztávné, 1 piros bársonya kötött díszes album. F d l 8 p Lajosné, 1 szivar tálcza, 1 gyufatartó. A d a m o v i t s Györgyné Méné, 2 fali kőperket nélkül.

— Hász Antalné szül. K i n t z i g Janka hűlt tetemeti szombaton délelben helyezték el Tövisgyházán a családi sírboltba. A temetésre — melyet Csutak temetőkezi intézete nagy lénynyel rendezett — az egész vidék birtokossága megjelent, résztvevén a közbiztosulban álló Hász és Kintzig családokat ért gyászban. A temetet a simóni lelkész szentelte be a családi kastélyban s azután délt 12 órákor indult meg jenen a temetési menet. A koporsót, mely vörös rézből volt s 450 kgrt nyomott, a pompe de funéres 10 embere vitte a korán elhunyt kedvenc helyén, a tenőz alléon keresztül: a szebbnél szebb koszorúkkal megerthelt tartályt pedig a család négy barátja B o s s a n y i Gyula, K ö v e r e n c z, F a r k a s Gyula és S c h ö b e r t h a l Gyula urak vitték a koporsó után. Nyugodjék békében az oly korán elhunyt fiatal asszony!

— Kőszönetnyilvánítás. A „Fortuna“ betegsegélyző egyesület adakoztak: Kenstein Adolf 16 frt 10 krral, Samu 10 frt, Hannold Gergely 5 frt, testvérek 4 frt 80 kr, Gruber 5 frt, Auszenberz Mór 2 frt 48 kr, Mór és Jakab 44 kr, mely nemeskeblővel János. névt nevezett urának ez uton is nyilvánítani kedves kötelességén. Az egyleti elnökség.

— Kőlcsey-Egyesületi tagdíjat fiz 1888-ra következő vidéki tagok: Foudrick (Monyász), Szekana Antal (Kis-Jenő), Maszsinik Sebő (Miklakö), Dr. Szárnyassy (Uj-Arad). Az elnökség.

— Az ellenőrzési szemlék Csanádmege területén következő idő és sorrendben tartatnak meg: M a k ó n október 17., 18., 19., 20-án. Földéak, Apátfalva, N. Máljánh és Lelére nézve okt. 21-én, M. Csanád, Beka, Pitvaros, Ambróziálya, Alberti és K. Királyhegyes nézve okt. 22-én M a k ó n. — M. Bánhegyes, T. Bánhegyes, Apáza, Dombórtos, Kunagórára nézve október 15-én, M. Kovácsháza, R. Kovácsháza, T. Kovácsháza nézve október 16-án Mező-Kovácsháza. — Battonya, Kevermes, Tornyá, Kis-Iratos, Maroz, Dombegyháza és R. Dombegyháza nézve okt. 18-án Battonyán, Mezőhegyesen okt. 19-én. — Nagylak és Sajténya nézve okt. 21-én. Palota, Kövegy és N. Királyhegyes nézve okt. 22-én Nagylakon. Az utolsóle a központi járás és Makóra nézve f. évi november 22-én Szegeden. A többi járásokra nézve pedig november 19-én Békés, Csaba és fog megtartani.

— A Holt-Márosnak a Kosuth-utcai hidtól a ségati tanyáikig terjedő szakasza kizsititását rendelt el a tanács tegnapi ülésén. A tanács elnöke, hogy a meder lefolyása akadályozva van.

— A magyar aszfaltolásaság a tanács-hoz benyújtott jelentése szerint elvállalta a Perényi utca 5., Lipót utca 4. és 5. G. számú házak előtti gyalogjárónak a háztuladonosok költségen való kieszfaltolását.

— Az aradmegeyi közkórház betegforgalmának kimutása szeptember hórl. Kórháza beteg maradt a mult hórl 76, 65, e hóban felvétetett ápolóra 85 fi, 55 nő, összesen ápolatott 161 fi, 120 nő. Ezek közül elbocsájtatott gyógyulva 65 fi, 38 nő, javulva 9 fi, 13 nő, mezbalt 9 fi, 4 nő, összesen fogyatkozás 89 fi, 61 nő, maradt ápolás alatt 72 fi, 59 nő, összesen 131, ápolási napok száma 4593.

— Ötven éves lelkészi jubileum. Kirileszku Péter kötegházai gör. kel. lelkész, a kiserjóni kerület esperese szeptember 27-én ünnepelelt 50 éves papi és 25 éves esperesi jubileumát Kiserjón, mint az esperesség székelyén. Az ünneplésre az egész kerületből érteskezettek a lelkészek és tanítók és ezeken kívül is tisztelője és barátja jelent meg az esperesnek. Délelőtt 9 órákor az esperesség legidősebb lelkészének pontifikát mellett vette kezdetét a liturgia, melynek folyamán B e z s á n József gyulai lelkész tartott az ünnepelelt 50 éves papi működését méltató emlékedett hangulatu beszédet. Déltán 2 órákor a kaszinó termében bankettra gyűltek össze a jubileus tisztelői mintegy két-százan.

— Birtokváltozások. Kubát Antal ugyis mint kiskoru Csiki Lajos árvaszékileg kirendelt magángyámja, Kubát János, Kubát Ernő, Csiki Gyula, Navratyl Gyula Kubát Teréz férj. Jónás Dánielné és végre Schausenzel Albert mint Kubát Antal engedményese és jogutóda eladják az aradvárosi 1909. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett, Pernyáva külvaros, György utcai 21. számú ház és telket — Balogh Lajosné szül. Gobis Rozáliának 600 frt vételárért — Illás Lajos és neje szül. Czuker Erzsébet eladják az aradvárosi 5251. számú tjkvbeo A+1 alatt bejegyzett Pernyáva külvaros, Demter-utcai 91. számú ház és telket — Bognár Pál és neje szül. Ficker Ernestinának 1300 frt vételárért. — Pollák Ignaczné szül. Báoz Antonia átruházta és átadja az aradvárosi 1220. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett, Sarkad külvaros, Angyal-utcai 26. számú ház és telketnek felerészét, férje Pollák Ignacsnak. — Jeney Arpad eladja az aradvárosi 768. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett belvárosi Vörösmarty utcai 1. számú ház és telketből öt illosé egy negyed részét — dr. Kresz Ottónak 2000 frt vételárért. — Pecicanu frjr Dán Alka eladja az aradvárosi 3306. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett 2 hold 723 ölnyi szántóföldjét, Bannek dűlőben — Szemlák-nak Nikolaának 600 fét vételárért. — Öv. Novák Istvánné szül. Ambros Katalin eladja az aradvárosi 992. számú tjkvben A+1 alatt bejegyzett belvárosi 2. számú ház és telket — Novák József és neje szül. Halász Lujának 2000 frt vételárért.

— Kőszönetnyilvánítás. A „Fortuna“ betegsegélyző egyesület adakoztak: Kenstein Adolf 16 frt 10 krral, Samu 10 frt, Hannold Gergely 5 frt, testvérek 4 frt 80 kr, Gruber 5 frt, Auszenberz Mór 2 frt 48 kr, Mór és Jakab 44 kr, mely nemeskeblővel János. névt nevezett urának ez uton is nyilvánítani kedves kötelességén. Az egyleti elnökség.

— Kőlcsey-Egyesületi tagdíjat fiz 1888-ra következő vidéki tagok: Foudrick (Monyász), Szekana Antal (Kis-Jenő), Maszsinik Sebő (Miklakö), Dr. Szárnyassy (Uj-Arad). Az elnökség.

— Az ellenőrzési szemlék Csanádmege területén következő idő és sorrendben tartatnak meg: M a k ó n október 17., 18., 19., 20-án. Földéak, Apátfalva, N. Máljánh és Lelére nézve okt. 21-én, M. Csanád, Beka, Pitvaros, Ambróziálya, Alberti és K. Királyhegyes nézve okt. 22-én M a k ó n. — M. Bánhegyes, T

HAZÁNK ÉS A FŐVÁROS

— A walesi herceg Budapesten. Az angol trónörökös budapesti látogatását tegnap szakított felbe a miskolci szemle, melyet a fedelmi ezredtulajdonos meg tartott ott állomásozó ezrede felett. A herceg a vasárnapi nap délelőtti lakását látogatta az Angol királyi szállodában, hol Károlyi István gr. volt első vendége, ki hosszabb időt töltött nála. Délelőtt 11 órakor luncheon adott a walesi herceg, melyre rendes kíséretén, Eszterházy Lajoshoz ezredesen és Breda gróf századoson kívül Vámbéry Armin egyetemi tanár és Stöckinger Tamás, a bombayi osztr. magyar konzul voltak hivatalosak. A lunch végzetével a walesi herceg Eszterházy Lajos herceg túsaságában Benczur Gyula műtermébe hajtatott, hol nagy érdeklődéssel szemlélte meg a nagy művészetet által levő képeit. Ez alatt Tisza Kálmán miniszterelnök tett látogatást a walesi hercegnél, de mintán nem találta otthon, névjegyet hagyta hátra. Az angol trónörökös, mielőtt a szállodába visszatérve értesült a miniszterelnök látogatásáról, kocsiárral s a miniszterelnök palotába hajtatott s szintén névjegyet hagyta hátra a miniszterelnöknek, ki még nem érkezett haza. Esti fél nyolc órakor a walesi herceg huszárezredet egyenruhában a nemzeti kaszinóba ment, hol a nemzeti kaszinó rendeztek tiszteletére fényes ebédszertartást tartottak. A walesi herceg társaságában a nemzeti kaszinó igazgatója, a walesi herceg tiszteletbeli tagját s kifejezést adta a kaszinó köszönetének a megajánlásért, melylyel a kaszinó életnagyságú arcképeinek elküldésével részesítette. Az éljenzécs lecsillapítással a walesi herceg a székbe állott fel. Francia nyelven esengő hangon mondott köszönet az értekezéstől, melyben Magyarország részéről, hol annyira jól érzi magát, majd fájdalommal fejezte ki, hogy meg kell válnia a társaságtól, melynek körében töltött perczeire örömmel gondol vissza bárholha vezesse is utja. Itt hagyom arcképet, egymond a herceg, — ha elmennek előtte tekintsenek rá s meg fogják látni annak vonásaiban a hálát kinyomtatást, melylyel Magyarország iránt viselkedik. Azal végzi éljenzécs többszörösen megzakított beszédét, hogy szívvel jövő éjlett mond Magyarország királyára s az uralkodó családra! Viharos éjlen kísérte a walesi herceg szavait, mely csak percek múlva csendült el. A társaság cigányzene mellett a legjobb hangulatban a késő esti órákig mulatott együtt.

— Rövid hírek. Esztergom b a n szombaton kiváltságát rendeztek annak öröme, hogy a királyi őrsége a feloldási tüzérségi gyakorlatnál szerencsésen elkerült a veszedelmet. — Esztergom megye közgyűlése 80,000, esetleg 100,000 forint szavazott meg a fűtőüzem építésére. — Országos szerte körözés. Szabadhegyi Aladar szinigazgató, kérve letartóztatást a kolozsvári járásbíróhoz való kíséretét, a miben egyebek közt az is furasa, hogy ismeretes, mikép a körözött Nagy-Becskereken tartózkodik.

NAGYVILÁG

— Milliósok női. Amerika nemcsak a milliósok hazája, hanem a milliósok női is. Az utóbbiak száma igen nagy. Az Egyesült Államok legkisebb államában Rhode Islandban, a nők 300,000 dollárnál több földadót fizetnek. A nem rég elhunyt Steuart 1.6 millió dollár évi jövedelemmel bírt. Crocker amerikai vasutkirály özvegye 80 millió frankot hagyott. Mehitné Szt. Lúsián 20 millió frankot bírt. A leggazdagabb a milliósok nők közt mindenesetre Taylor M. özvegye kinek vagyonát 40 millió dollár (több mint 100 millió forint) becsülik. A milliósok nők egy része vallásos dolgokra költ, mint a nagyon bigott Taylorné. Mások vagyonuk kezelésével és alantaiság ellenőrzésével foglalkoznak. Ismét mások, mint pl. a 30 millió dollár vagyonnal bíró Greené, börtén játszanak. Greené nagy szerencsével díszelkedhetik az értéktől. Dorné asszony pedig közlekedési vállalatok papírjaiba fektette vagyonát és ma egy bostoni vasut elnökje. Meredith, Edarren, Rogers asszonyok nagy kiterjedésű texasi és coloradói birtokaikon üznek mezőgazdaságot; egész nap le sem szállnak a lórlól és úgy tudnak banni a revolverrel akár a férfi. Erdekes alak Tománé (Alaskában), negyven éves indián nő, ki prém-árusitástól szedett össze annyit magának, hogy most 20,000 dollár évi jövedelmét elköltheti.

— Virchow az öltözködésről. A német orvosok és természetvizsgálók gyűlésén ismét volt egy érdekes és tanulságos előadás, a mely megérdemelné, hogy szavait megszüeljék minden ország hölgyei. Altalában a német tudósok praktikusabbak ebben a tekintetben, mint a magyar kollegáik. Ők az ilyen vandorgyűléseken nem állanak elő holmi elméleti eszakkérdések fejtegetésével; hanem népszerű modorban tárgyalnak az életből vett kérdéseket és mondanak sok hasznos és tanulságos dolgot a nagy közönségnek is. Így tett Virchow is, ki arról értekezett, hogy a ruházat és életmód mennyire megakadályozhatja a test természetes fejlődését. Megemlékezve arról, hogy a kínai nők hogyan nyomorítják meg a szöveg leánya lábait; azt mondta, a mi hölgyeink meg nem jutottak odáig, de a cipődivat bizony arra az utra vezet, amelyet csak az a szerencsés, aki a divat ösztöne, nem állandó. Sokszor volt már divat a hegyesorrú cipő, de mikor ezt már túlzába vitték, a divat rendszeren nagyot fordult s hirtelen a széles cipőt kapta fel. Látnunk tehát nem korcsultatott el telen; de azért ritka az olyan láb, mely egészen természetes fejlődésű ujjakkal bírna. Nemcsak szélesebb orru cipőt, hanem ugyanolyan harisnyát is kellene viselni. De még jobban gátolja a test fejlődését a fűző, mely a nőket nem akarunk ellenni s melyet

még a hiubb katonatisztek is viselnek. Virchow figyelmezteti a nőket arra, hogy a fűző nem szépieti e sak torzítja a természet eredeti báját. A medicus Venust elismerik hírneves szépségnek. Amde a mellkas alakja egészen elüt a modern nők mellkasától. S a változás oka mi volna más, mint a fűző? Virchow nemcsak tudós, hanem tapasztalt férfi is. Jól tudja, hogy a mai hölgyvilág inkább hallgat a divat, semmint a szaraz tudomány szavára, azért csak annak az óhajnak ad kifejezést, bár csak a gyermekleánykák nevelésként fel fűző nélkül. Ha ez megtörténne, két-három emberöltő múlva a nőknél ismét megjelent a domború ors, mellkasok.

— Huszezer éves béka. A londoni tudományos világnak a miap furcsa meglepetést szerzett egy P a t t e r s o n nevű hóbotos vidéki ur, a ki szellette mindenáron természetűsödés híreire keveredni. Ez a londoni tudósokat nemrég a következő bold hírrel lepte meg: „Szeptember 18-dikán a falum mellett épülő vasut új bevágását készítették el, mely egy ókori mészkőteget metszett keresztül. E mészkőtegen egy varangyos hékat találtak a mészkő közé beprérelve. Az állatka teljesen megmeregvedettnek látszott s olyan volt mintha nem is lennének csontjai. Két gyönyörű szemé van, de ugy látszik, nem lát semmit. A szája be van növe, csak az orlyukainak at lélekezik, de hogy ezt a mészkőbe bezárta, hogyan végezhette, azt nehéz lenne megmondani. Műtán pedig a mészkőtegen 20-30 ezer éves, a béka is ilyen öreg lehet.” — A londoni természettudósok sokat nevettek a levélben s körülbelül biztosra vehető, hogy a tisztekező béka által nemcsak halhatatlanná Pattersont.

— A nagybácsi. Robin dr., egy fiatal párisi ügyvéd, a kinek praxisa ugyan kevés, de adóssága sok volt, egy dusszagdag terménykereskedő leányára vette a szemét. A leendő apósa való tekintetből, a fiatal ügyvéd is elállott egy dusszagdag nagybátyjával, a ki Lilleben lakik s mindent rá fogja hagyni. Tudakozódtak utána s a fiatal ember szavai igazaknak bizonyultak: a nagybácsi csakugyan retentő gazdag volt. De az óvatosságot ezzel még nem érte be. Azt kívánta, hogy az öreg ur jöjjön el személyesen Párisba s nyilatkoztassa ki előtte, hogy mindenél unokaöccsére hagyja. Néhány napra rá egy tisztes öreg ur jelent meg a kereskedő irodájában, bemutatja magát, hogy ő a liliei nagybácsi, mely elragadtatással beszélt unokaöccséről s több ízben utalt arra, hogy milyen csengő kifejezést fogja ő még adni szeretetének a nagyreményű ifjú iránt. — A kereskedő meg volt elégedve, ez a nagybácsi szeretet meghaltta és a napokban megtörtént az esküvő, melyen a liliei nagybácsi foglalta el a diszhelyet. De mikor vége volt a szertartásnak s a fiatal ember megkapta a hozományt, a nagybácsi hirtelen eltűnt. A fiatal vő mosolyogva gombolta rá kabátját tárczájára, melyben a dus hozomány volt, azután a következő felvilágosítással szolgált a jökezdő apósnak: „A liliei nagybácsi évek óta ellenséges viszonyban áll egész családjával. Vagyonát már el is kötötte különböző jötekmény czelokra s az öreg ember, ki elég szeretetteljős volt szerepet játszott, — egy vén inas, ki olcsó pénzért megtette nekem ezt a kis szivességet.”

— Rövid hírek. Viktória a német özvegy császárné, mint Frankfurtból írják, megvette az ottani Reiss-féle nyaralót. — A románok furcsa tapasztalásra jutnak a monarchián elleni vámbáborával: a bevétel töltik Romániába jelentékenyen emelkedik s nagyobb levén a vám, Románia fogyasztói drágábban fizetik az illető portékat. — Erzsébet királyné és Ischl-ből vasárnap érkezett Bécsbe, de nemokara ismét utra kel Koru szigetére, hol számára negyedévre bérletet ki egy szép fekvésű villát. — A burg lovagteremben tegnap volt a német császár tiszteletére rendezendő udvari hangverseny főpróbája, az udvari főméltóságok jelenlétében.

Színház.

— október 1. — A „Czigánybáró” ma esti előadása volt az új társulat első határozott sikere, s ez előadás után itélve az operette-személyzet meg fog felelni a kívánalmaknak. Első sorban kell említenünk P a j o r Emiliát (Saffi), kiről tegnap jól sejtettük, hogy hangját kiméli. Ma teljes mértékben élt vele, s lefegyverezte mindazokat, a kik kevesebbet vártak tőle. Különösen felső hangjai tiszták, csengők, s a második felvonás végén a társulat, s bőven juttatott belőle majd minden partieja után. Ki kell még említenünk tökéletes játékát is, s kívánjuk, hogy a társulat hasonló sikert érjen el drámai primadonnájával is. Kiváló elismerés illeti K ö v e s s y n é t is, a ki Czippa szerepében mutatta be magát, s hamar meghódította a közönséget kellemes alt hangjával és szerepének megfelelő értelmes játékkal; őt is gyakran tüntette ki a közönség tapsaival. Harmadik helyen említjük K e r t é s z M a r i t (Arzéna), a ki az utról hozott meghülés folytán ugyan kissé indispónálva volt, de rokonszenves hangjával és megnyerő külsejével reményekre jogosít, s tapost már ma is kapott. N e m e t h János (Barinkai) a régi jó volt; hangja, melyet egyébiránt a nyáron át pihentetett, talán még nyert érzékenységben, s igazán jól esett őt hallanunk a mai teljes sikerű előadásban. K ö v e s s i (Zsupán) jó humorral játszott, de neki nehéz helyzete volt az aradi közönséggel szemben, mely Nyilassi Zsupánjához / so-

kott. Talán majd más szerepben nagyobb sikert ér el. Couplet-eit megújratotta a közönség. K i s P i s t a dalias Gábor diák volt, s kitűnően vezette a harosi induló énekét a második felvonás végén. M e z e i Péter (Carnero) gyöngy hanggal, de élénk játékkal felelt meg szerepének. Az ének- és zene-karok jól működtek s B a r n a László karmester nagyon szépen megfelelt a zenekari képzettségéhez köztül várakozásunknak. Az összejáraték általánosan jó volt, s feleltette azt, hogy a személyzet először van együtt. Még a szép jelmezeket kell kiemelni, s ezek után még egyszer konstatálhatjuk, hogy az operette-személyzet az aradi közönség igényeinek nívóján áll.

— Színházi műsor. Ma és kedden (lérelt 1. szám) lép fel először a társulat s a lon drámai hősnője Medgyaszay Evelyin, „Fedora” című szerepében. — Szerdán (bérlet 2. sz.) „Gasparone” a kedvelt operette megy, melyben Pajor, Kövessiné, Kiss Pista, Németh, Szép Aladár és Kovácsi szerepelnek. — Előköszöltre kifizették a „Csavargó” új operett, a „Siker” új vígjáték, a „Hitves” Karczag Vilmos színműve.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

— „Magyar Család” a címze a legújabb képes szépirodalmi napilapnak, mely Abrai Károly írt ismert, jönevű regényírónk szerkesztése alatt okt. hóban megindul s melynek mutatóványa az előtűnk fekszik. Holentünk látunk illosztalapot, de azt hisszük, hogy nagyobb jogosultsággal az a lap s-m kezdheti meg az új évfolyamot, melynek multja van, mint az az új, melynek multja nincs, de hisszük, annál nagyobb jövője. Legalább a mutatóvány szám gazdag tartalma, melyben régi és új előkelő író és költővel találkoznak, bizvást arra következtet. M u r a i Károly az ifjú írói nemzedék e kiváló tagja „Nem szeretik egymást” címmel elbeszélést kezd meg; másik sokat író elbeszélés a szerkesztő tollából folyt „Szerelmek és becsület” cím alatt, a harmadikat „A csavargó” Szentmiklósi írta. Két regényt kezd meg: „Hazai titkek” sensatiónak ígérkező eredeti regény Abrai Károly műve; a másik K a r l o v s z k y hírneves orosz regényíró „Hitves és kegyencső” című roméi alkotása. Költeményt E n d r ő d i Sándor és I l y é s Bálint adnak e füzetben. A heti tárczát M é s z a r o s I s t v á n, az „Ország-Világ” egykori szerkesztője írja állandóan a lapnak, a ki egyzersiműl főmunkatársa. Képei igen szépek, kedves jeleneteket ábrázolnak. — Es ily gazdag tartalom, mulatató olvasmányok, képek, a boríték tarkaságai — sok előfizetőnek kedves olvasmánya — mind csupán hat forint egész évre. — A legmegeőbb ajánlunk e lapot, mely a fővárosi hetilapoktól eltérőleg a magyar vidéki életet, a vidéki érdekeket fogja fölkarolni, mint azt az előfizetési felhívásból olvashatni, melyet, mint mutatóványt minden magyar olvasónak megküld a kiadóhivatal e cím alatt; „M a g y a r C s a l á d”, Budapest, üllői-ut. 11. szám.

— Az „Ország-Világ” 40. száma igen érdekes tartalommal jelent meg. A közlemények sorából kiemeljük: Csáky Albin gróf, az új arcképe és jellemrajza, Pé. J u s t h Zsigmondtól, „Sarga haz” G a u Arpadtól „Nagy manóver” Kacziány Gézáltól, „A szalóki lányok” F a n g h n y G y u j t ó I z a b e l l e t t l e t, hetitárcza Székely Huszár-tól s több apróbb közlemény és vers a képek közli figyelemreméltó: Kicseléstől, „Látogatás a műtermemben” és nagy zabasú kép a Dolebbetől, „Pihenő csiműl. Erdekesek azok is, melyek a Bandai-hegy robbanását Japánban ábrázolják. Előfizetési feltételek: Jan.-decz. 10 frt, jan.-jun. 5 frt, jul.-sept. 2 frt 50 kr, julius-december 5 frt — Az előfizetési pénzek a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársasághoz küldendők, IV. Kecken-tői utca 6. szám.

KÖZGAZDASÁG.

— Az őszi vetések betakarása. Erdekes felfedezést tett egy Terry nevű amerikai gazda, melyet a „Country Gentleman” című lapban következőképen ismertet. — Sovány, agyagos és domboldalas talajú földemben rendszeren nem jól sikerültek őszi vetéseim, mivel a talaj őszi vetés idején rendszeren szárazságra volt hajlandó, s így rendszeren rosszul sikerült rajta az őszi kelese, de még nagyobb baj volt az, hogy aztan a kikelt vetésnek nagy részét a fagy pusztította el. — A talaj őszzel nagyon megragadván figyelmet az u. n. mulchingről, vagyis az ültvények talajának szalmával vagy levélomlombbal beborításáról az amerikai gazdasági lapokban mind gyakrabban ismétlődő czikkeik, az a gondolatom támadt, hogy vajjon nem sokat segítené e sovány, rossz földön levő őszi vetéseim is, ha azokat szintén ilyen téli takaróval látnám el, t. i. a tél beállta előtt beborítanám egy vékony szalmaréteggel. — A szalmát — gondoltam — ugyis alkalmazásra használnám fel, s minthogy nincsen elegendő lábas jószágom, tehát teljesen jó trágyává valamennyi szalmátam egy sem dolgozhatnám fel; a helyett tehát, hogy a szükségtelen bő almozás helyett a kázalról előbb az istállóba, majd onnan félig-meddig átnedvesedve a trágyadombra, innen pedig csak félig-meddig korhadt állapotban a szántóföldre hordogtatnám ki: megrövidítem e munkát, — szalmátam annyit almozok fel, a mennyiből elegendő jó trágya lehet, a

többit pedig az őszi esők előtt elteritem ismét e szárazságra hajlandó, sovány agyagföldemre, hadd szolgáljon jó téli takaróul ezeken levő sovány vetéseimre. Ugy is tettem. — Egy könnyű szalmaréteg takaróval beborítottam be e rossz földön nyavalygó vetéseimnek felét, a másik felét pedig hagytam a szokott módon betakaratlanul. — Téli elején a hólehelés idején többé felém nem nézhettem e vetéseimnek, s a következő tavasszal is csak 2 vagy 3 ízben mehettem ki e táblák megsemmisítésére, de sajnalatomra semmi javulást nem vettem észre a szalmával beborított vetéseim a betakaratlanhoz képest; s már kezdtem azt gondolni, hogy az ültvények beborításában is csak azon szűke theorikiá egyikevel van dolgom, melyeket a növénytudósok olyan szépen kigondoltak, de a melynek semmi hasznát nem veszik a praktikus gazdák.

Néhány héttel később azonban, midőn a buzavetés már hasadni kezdett, egy nagy vihar alkalmával támadt ki, hogy néztem meg a legelőn levő állatokat s midőn az késő este visszajött hozzám, csodálkozással kiáltott fel: „Apám, tudod-e, hogy mily gyönyörű vetésünk van a rossz, sovány domboldali földünk egy részében, melyre te mindig annyit szoktál panaszkodni? Már szótadni kezdett, midőn e földdek mellett jöttem hazafelé s mégis megszűri feltűnt előttem, hogy milyen másképp néz ki azon vetés, mint ugyane táblánknak alsóbb részén. Ez aigancam az a terület, melyet a mult őszzel szalmával szórattal be: megérdemli, hogy holnap közelebről is megtekintsd.”

Masnap aztán korán reggel földeimnek legmagasabb kiálló részére menve, onnét tekintettem a kísérlet alatt álló tábla felé s innét már több száz öl távolságból világosan kivehető volt, hogy milyen erőteljes hangoszóld kinezés a domb oldali tábla felső részén levő vetés, míg annak alsó része a szokott satnya, sárgas színnel csillogott a hajnali harmatban. — Ugy nézett ki az egész, mintha mult őszzel legalább is jól megrágyázott volna a becsalmázott terület, holott pedig csak néhány szerék könnyű, száraz szalmát horadtam arra.

Midőn e sorokat írom, épen az aratás kezdetén vagyok s így számszerű eredményekkel még nem számolhatok, de e vetésrészemnek egy szálmája, mint kalásznak tömörsége után itélve, már előre is megvagyok róla győződve, hogy nagyon okos és háladálos munkát cselekedtem, midőn nem vártam még egy estendeig, hogy felesleges szálmamból is trágyát csinálhassak. hanem a céplőhelyről azonnal kihordattam magat a szalmát e sovány domboldali földemre, mert ime, most már oly termésem van arról, mintha megrágyázottam volna s szálmát is elég van, hogy újra trágyát csinálhassak belőle.

Az amerikai gazda felfedezésére csak az a megjegyzésünk van, hogy kis területen alkalmazva, az őszi betakarása csakugyan hasznos lehet, de már holdakra menő nagy területeket szalmával betakarni aligha fizetné ki magát.

Aradi pénztintézetek forgalmi kimutatása.

Alladék mult hóban frt	4086738.49
Betétélek e hóban	189320.05
összesen:	4276058.54
Visszafejtett betétélek e hóban frt	186986.12
Alladék e hó végén frt	4089072.42
L e s z á m i t o l á s.	
Tárczaállomány mult hóban frt	917716.37
Leszámitoltatott e hóban	265577.23
összesen:	1183493.60
Bejárt e hóban	249777.73
Tárczaalladék e hó végén frt	933715.87
Előlegezés értéke papirokra	
Raktárállomány mult hóban	161875.—
Előlegeztetett e hóban	34761.—
összesen:	196636.—
Beváltatott e hóban	34965.—
Raktáralladék e hó végén	161671.—
Előlegezés zálogházi tárgyakra	
Raktárállomány mult hóban frt	88925.—
Előlegeztetett e hóban	19334.—
összesen:	108259.—
Beváltatott e hóban	18936.—
Raktáralladék e hó végén	89323.—
J e l z á l o g o s k ö l c s ö n ö k.	
Alladék mult hóban	2094063.13
Uj kölcsönök e hóban	19950.—
összesen:	2114013.13
Törlesztetett e hóban	15745.—
Alladék e hó végén	2098268.13
P é n z t á r f o r g a l o m.	
Pénztárkészlet mult hóban	61702.31
Bevételek e hóban	562035.09
összesen:	623737.40
Kiadások e hóban	538409.58
Pénztármaradvány e hó végén frt	85327.82
A r a d, 1888. szeptember hó 30.	
A z i g a z g a t ó s á g.	

Az aradmegyei takarékpénztár forgalmi kimutatása	
1888. évi szeptember haváról.	
Betétélek.	
Alladék mult hó végén	frt 2803871.77
Betétélek e hóban	frt 157167.48
összesen	frt 2961039.25
Visszafejtések e hóban	frt 158954.80
Alladék e hó végén	frt 2802084.45
L e s z á m i t o l á s.	
Váltótárcza-álladék mult hó végén	1438177.03
Leszámitoltatott e hóban frt	456289.08
összesen frt	1894466.11
Bejárt váltók e hóban	frt 694275.46
Váltótárcza-álladék elővégén frt	1200190.65

Előlegezések kézi zálogokra.	
Alladék a mult hó végén	frt 888965.93
előlegeztetett e hóban	frt 259638.75
összesen:	frt 1148604.68
bejárt előlegek előhóban	frt 153993.34
Alladék e hó végén	frt 994611.34
J e l z á l o g o s k ö l c s ö n ö k.	
Alladék mult hó végén	frt 713177.—
előlegeztetett e hóban	frt 13783.82
összesen:	frt 727061.82
törlesztetett e hóban	frt 4545.—
Alladék e hó végén	frt 72715.82
P é n z t á r f o r g a l o m.	
Alladék mult hó végén	frt 25512.05
bevételek e hóban	frt 1161228.33
összesen:	frt 1187540.38
kiadások e hóban	frt 1158834.85
Pénztári álladék e hó végén	frt 287055.53
A r a d, 1888. október 1.	
A z i g a z g a t ó s á g.	

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Magyar dohányjövődék. A magyar dohányjövődék állapotáról a „Pester Correspondenz” teljesen kedvező adatokat közöl, melyek ugy ipari, mint állampénzügyi szempontból igen örömdetesen hanezanak, mert egyrészt a dohány- és szivaripar Magyarországon fontos iparágat képez, mely ezreknél ak kegyerrel, másrészt ezen jövődék inent teljesített reformjának az a feladata, hogy az állam mérleget lényegesen s tartósan javítsa. Es ime a reform teljesíti kötelezettségét: a fogyasztói közönség ellenkezése a szükségesé vált áremelés ellen hamar megszűnt és már augusztus hó 7773 frt bevételei tőbbséget mutat fel a mult év megfelelő időszakával szemben (1887. augusztus: 3.072,104 frt; 1888. augusztus: 3.149,871 frt), míg szeptember 100.000 forintnál pedig nagyobb többletet fog hozni. Hogy pedig a gyártmánknak in e főség e is serény gondoskodás tárgyát képezi, az kitűnik az emelkedő kedveltségéből, melynek szivarjaink a külföldön örömdetnek. Igy pl. Amerikában a L a P l a t a l a m o k egyre sűrűtöbbséget s mindig több magyar virginia szivart kérnek: augusztus végén 25 nagy láda küldetett oda és már szeptemberben meg telemesebb mennyiségeket kellett utánküldeni.

— Szesz-bérel. — (Október 1.)

(B.) Készaru nagyban 54—54.50, kicsinyben 55, hordó nélkül per 100 liter beleértve 35 frt fogyasztási adót.

— Budapesti gabonátörzede. — (Október 1.)

Malmok tartózkodók. az árak 5 krral magasabbak. Buza tavaszra 840—841, buza ősze 754—755, zab tavaszra 533—536, tengeri tavaszra 536—537.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1888. évi október hó 1 én.

Magyar aranyárnyék 4. az.	100.20
magyar papírárnyék 5.	90.50
magyar vasuti kölcsön	140.—
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	97.25
magyar keleti vasuti államkötvény 2 kib.	—
magyar keleti vasuti államkötvény 3 kib.	112.50
magyar földlehormentési kötvény	104.50
magyar földlehormentési kötv. záradék	104.—
Temes-bánáti földlehormentési kötvény	104.50
Kerületi földlehormentési kötvény	104.—
Horvát-szláv földlehormentési kötv.	104.—
Magyar szőlőtermesztési kötvény	104.—
Magyar nyomorégi-sorsjegy-közlőn	131.—
Tiszvárszabolcsai és szegedi sorsjegy	122.75
Osztrák járadék papírban	81.25
Osztrák járadék ezetben	81.75
Osztrák járadék aranyban	110.50
1860-iki osztrák államsorsjegy	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	872.—
Magyar hitelbankrészevény	806.—
Osztrák hitelintézeti részvény	313.20
Cs. és ki. arany	5.71
20 frankos arany (Napoleonod'or)	9.58
Német bírdalmi márka	59.40
London	121.50
20 markos arany	11.88

SARDOU HIRNEVES DRAMAJA.

MAGYAR SZINÉSZET.

Aradvárosi színház. Folyó szám 4. Kisbérlet 1. szám

Kedd, 1888. évi október hó 2-án.

FEDORA.

Legújabb dráma 4 felvonásban. Irta: Sardou Viktor. Fordította: Paulay E. (Rendező: Kazalicky.)

SZEMÉLYEK:

Ipanoff Lőrinc	—	Kanaliczky.
Sirox	—	Bács Károly.
Grets, rendőrtiszt	—	Fenyéri Mór.
Kouval	—	Kovácsi.
Szabab Horof	—	Székely.
Dasiré, komornik	—	Szép Aladár.
Talifer, ékszerész	—	Mosai Péter.
Dimitri, spród	—	Horváth Rózi.
Czirill, kocsis	—	Egri Kálmán.
Iván rendőrtiszt	—	Róza Dezsa.
Dr. Lőrinc	—	Györe.
Dr. Müller	—	Kassay.
Lasincky Boleslav	—	Fáray.
Bazil, szolga	—	Szalkay.
Rozanoff Fedora, hórögzőnő	—	Medgyaszay E.
Szokoroff Olga, gróznő	—	Breznai Anna.
De Tourisné	—	Vértán Anna.
Oskar, báróné	—	Kulinyiné.

Kezdete 7-kor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdén október 3-án adatik:

GASPARONE

